

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

Sumarul :

- N. IORGA. — Congrese de studenți.
X. — Cugetări.
G. VILSAN. — În fericire (poesie).
G. BOGDAN-DUICA. — Un roman de Ion Ghica.
A. STAVRI. — Visul Cosinzenei (poesie).
N. DUNĂREANU. — Un suflet umilit.
E. FUGHI. — Dimineața (poesie).
VIRGIL CARAIVAN. — Aliman Voinicul (poveste).
L. MĂRICAȘ. — La secere (poesie).
I. M. MARINESCU. — Darius (poesie).
G. MURGOCI și N. IORGA. — Cronică.

În supliment : *Mănăstirea Neamțului*; *Portul Brăilei*; *Biserica Sf. Gheorghe nouă din București* (după Bouquet); *Băieți cu steaua*, în *București* (după Doussault).

REDACTIA:
STRADA BUZEȘTI, 42.

ADMINISTRAȚIA:
STRADA REGALA, 6

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL:
În țară . . . 20 bani
În străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL:
În țară . . . 10 lei
În străinătate . 12 ,

Cărti

apărute în editura Institutului de arte grafice „Minerva“
București. — Strada Regală 6. — București.

AUTORII CLASICI

	L. B.		L. B.
ALECSANDRI V. — Poesii	1.50	EMINESCU M. — Poesii postume	1.50
— Teatru, vol. I	1.50	— Scrieri politice și literare	2.—
— Teatru, » II	1.50	— Literatură populară	1.50
— Teatru, » III	1.50	FILIMON N. — Ciocoii vechi și noi	1.50
— Prosă	1.50	ISPIRESCU P. — Legendele său basmele Românilor	1.50
ALECSANDRESCU GR. — Versuri și prosă	1.25	NEGRUZZI C. — Prosă	1.50
BĂLCESCU N. — Istoria Românilor supt Mihaï-Viteazul	1.50	ODOBESCU AL. — Vol. I. Opere complete	1.50
POLINTINEANU D. — Poesii	1.50	PANN ANTON. — Opere complete	1.50
CREANGĂ I. — Opere complete.	1.50		
EMINESCU M. — Geniu pustiu	2.—		

NB. — Toate aceste scrieri — exceptind „Poesii Postume“ și „Geniu Pustiu“, de Eminescu, — se găsesc în ediții de lux à Lei 3.— vol.

AUTORII CONTIMPORANI

	L. B.		L. B.
ALDEA-SANDU C. — În urma plugului	1.50	HODOȘ CONSTANȚA. — Frumos.	1.50
— Drum și popas	1.25	IORGA N. — Cuvinte adevărate.	2.50
BÎRSAN Z. — Visuri de noroc	2.—	— Drumuri și orașe din România	2.50
BELDICEANU N. N. — Chipuri de la mahala	1.50	— Sate și mănăstiri din România	2.50
BOUREANU EUG. — Povestiri din copilărie	1.50	— Pe drumuri depărtate	1.50
CHENDI IL. — Preludii	2.50	— Neamul românesc în Bucovina	2.50
— Foiletoane	2.50	— Neamul românesc în Ardeal și țara ungurească, 2 volume à	2.50
— Fragmente	2.50	— Ginduri și sfaturi ale unui om ca oricare altul	1.50
COATU N. GR. — Din viața țărănească	1.—	— Ștefan-cel-Mare și Mihaï-Viteazul50
CUNȚAN MARIA. — Poesii	1.25	— Istoria Românilor în chipuri și icoane	2.50
DELATISMANA CORN. IOANA. — 100 basme pentru copii	2.50	IOSIF ST. O. — Din zile mari	2.—
EMILGAR-GĂRLEANU. — Bătrînii	1.50	— Credințe	1.50
FLAMMARION C. — Tainele cerului (tr. d. H. G. Lecca)	1.50	LECCA G. H. — Poesii	1.50
GENLIS D-NA (de). — Povestiri morale pentru tinerime	1.50	LIVESCU FLOREA MARIN. — Nu se cuvine!	1.50
GORUN ION. — Taina a șasea	1.50	MANOLACHE-HOLDA I. — Fețe	1.50
GRIGOROVITZA EM. — Chipuri și graiuri din Bucovina	2.50		

	L. B.
PAPAHAGI N. și JULES BRUN. Moșneagul de la munte . . .	1.50
PAUL AUGUSTIN. — Între Someș și Prut . . .	1.50
PETRESCU-PETRA N. — Ilie Marin . . .	1.50
POP VASILE. — Rîs și plîns . . .	1.50
— Domnița Viorica . . .	2.—
POPOVICI C. AUREL — Vorbe înțelepte . . .	1.50
ROSETTI R. D. (Max). — Între Capșa și Palat . . .	2.—
Rutenisarea Bucovinei . . .	3.50
SADOVEANU M. — Povestiri . . .	1.50
— Crișma lui moș-Precu . . .	2.—
— Dureri innăbușite . . .	2.—

	L. B.
SADOVEANU M. — Șoimii . . .	1.50
— Povestiri din război . . .	2.—
— Floare-Oflită (roman). . .	2.—
— Amintirile căprarului Gheorghită . . .	2.—
SCROB C. — Rouă și brumă . . .	1.50
SCURTU AUREL. — Călăuza sta- țiunilor Balneare și Climate- rice din România . . .	2.50
SLAVICI I. — Vatra părăsită . . .	2.—
— Din bătrîni . . .	2.50
TEODORU A. GH. — Din viața marinarului . . .	1.50
VOINEȘTI-BRĂTESCU I. — Nuvele și schițe . . .	1.50

BIBLIOTECA POPULARA „MINERVA“

No.		L. B.
1—3.	Istoria populară a Romînilor . . .	— 45
» 4.	Cîntarea Romîniei . . .	— 15
» 5.	Istoria populară a li- teraturii Romîne . . .	— 15
» 6.	Revoluția lui Tudor Vladimirescu . . .	— 15
» 7.	Perdereă Basarabiei . . .	— 15
» 8.	Unirea Principatelor . . .	— 15
» 9.	Mihail Cogălniceanu . . .	— 15
» 10.	Vasle Alecsandri . . .	— 15
» 11.	Stefan-cel-Mare . . .	— 15
» 12-13.	Istoria lui Mihaî Vi- teazul, de N. IORGA . . .	— 25

No.		L. B.
14	Revoluția lui Horia . . .	— 15
» 15.	Răpirea Bucovinei . . .	— 15
» 16.	Cum să ne creștem copii . . .	— 15
» 17.	Păstrarea sănătății . . .	— 15
» 18.	Ce să citim? . . .	— 5
» 19.	10 Mai . . .	— 15
» 20-22.	Războiul pentru nea- tîrnare . . .	— 45
» 23.	Viața și faptele Mitro- politului Moldovei Veniamin Costachi . . .	— 15
» 24.	Aritmetică . . .	— 15

BIBLIOTECA MUSICALĂ ≡ „LIRA ROMÂNĂ”

Conținînd cele mai frumoase romănțe și cîntece
naționale romîne pentru voce și piano ≡

NUMERELE APARUTE :

<p>1. Deșteaptă-te Române. Cîntec pa-
triotic.</p> <p>2. Luna doarme. Romănță populară.</p> <p>3. Aoleu! Arie populară.</p> <p>4. Suspino crude. Romănță populară.</p> <p>5. Cit te-am iubit. Romănț popular.</p> <p>6. Călugărul. Melodie populară.</p> <p>7. Pentru tine Jano. Cîntec popular.</p> <p>8. Două fete spală lină. Arie popul.</p> <p>9. Ce te legeni codrule? Romănță.</p> <p>10. Steluța. Romănță.</p> | <p>11. Cucurnz cu frunza'n sus. Cîntec
popular.</p> <p>12. Fetișo din acel sat... Arie din
Transilvania.</p> <p>13. Popa zice că nu bea. Arie popular.</p> <p>14. Inimioara mea. Arie populară.</p> <p>15. Am un leu și vreau să-l beau.
Cîntec popular.</p> <p>16. Pasăre galbenă'n cioc. Cînt. pop.</p> <p>17. Innul Regal Român de Hübsch.</p> <p>18. Cîntecul Gînteii Latine.</p> |
|--|---|

Prețul unui Ex. 20 bani.

**De vânzare la toate librăriile din țară și la Institutul de
arte grafice și editură „MINERVA”, București, Str. Regală, 6.**

„Minerva“ Institut de Arte Grafice
și Editură. — București,
Strada Regală, 6.

A apărut:

Lupta pentru limba Românească

— Acte și lămuriri privitoare
la faptele din Martie 1906 —

PUBLICATE DE

N. IORGA

Prețul 1 leu. — De vânzare la toate librăriile.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția Strada Buzzești 42 Administrația Strada Regală, 6. BUCUREȘTI	Director: N. IORGA Redactori: { St. O. Iosif, { M. Sadoveanu și { I. Scurtu.	ABONAMENTUL ANUAL În țară . . . 10 lei În străinătate 12 >
---	---	--

CONGRESE DE STUDENȚI.

O netăgăduită mișcare de prefacere în bine s'a început în toată țara. Ea pornește de la conștiința, tot mai luminoasă și răspîdită, că nu sîntem numai un Stat, cu forme luate după cele din Apus, cu o viață economică și o cultură care-și au tot acolo obîrșia, ci o *adevărată* țară, în care locuiește un *adevărat* popor, care face parte dintr'un neam mare, foarte vechi, cu multă vrednicie dovedită și cu o chemare firească, pe care nimeni n'are dreptul de a o lăsa la o parte. Prin mișcarea de astăzi, ca și prin altele din timpul din urmă, se cere pentru România și pentru Romîni o cultură modernă proprie și o politică modernă națională.

Studentii și tinerimea altor școli decît Universitatea s'au dovedit în săptămînile din urmă inimoși, patrioți și disciplinați. E un mare lucru, o constatare menită să bucure pe orice om cum se cade, să dea încredere tuturor în noua generație care se ridică în împrejurări cu mult mai bune decît cele de mai înainte.

Mine-poimine cei ce astăzi stau pe băncile Universităților, publicul tînr, așa de sirguitor, al bibliotecilor noastre, vor fi stăpîni acestei țeri. Prin simțirea, cugetarea și voința lor se va întemeia noul viitor al României.

Înnaintașii lor din cîteva generații precedente n'aveau nevoie de o pregătire deosebită pentru acest scop. Se credea pe atunci că sîntem un popor fericit și sigur de viitor, care n'are decît să-și trăiască mai mult sau mai puțin cuminte zilele, una după alta. Astăzi s'a făcut, se face tot mai mult lumina, se înțelege tot mai mult sarcina grea pe care vor avea s'o poarte, ținta înaltă pe care vor trebui s'o atingă, prin multă muncă pricepută, călăuzii cei noi ai țerii noastre. Lor li trebuie prin urmare o pregătire îndelungată și stăruitoare care nu se poate căpăta numai ascultînd lecțiile profesorilor sau cetînd cărțile de teorie ale bibliotecilor.

Dacă până astăzi societățile studențești n'au atins pe deplin nici menirea lor de a fi un loc de veselă, dar bună întâlnire și petrecere socială, un centru de studii libere și de discuții folositoare, un izvor de ajutoare pentru tinerii mai săraci, și dintre cari unii sînt foarte săraci, — congresele studențești, puse la cale de asemenea societăți, s'au compromis răpede. Întemeietorul lor, a fost mi se pare, prin anii 1880, răposatul C. C. Dobrescu, un vorbitor pentru a vorbi. Nici-un congres nu începea cu un program hotărît; fiecare ținea o cuvîntare despre ce-i trecea prin gînd, mai mult lucruri de un caracter cu totul general, culese din ușor de prin cărți. Rivalități nenorocite izbucneau între deosebiții vorbitori, între dînșii toți și cei cari ar fi voit să vorbească. Ascultătorii, cari nu căpătau o informație sau o îndrumare nouă, se deprinseseră a nu da nici-o luare aminte discursurilor.

Nu se dădeau concerte, nu se auziau coruri, nu se jucau danțuri, nu se organizaau excursii. Cea mai mare parte din timp era prinsă de petreceri cam grosolane și de rătăcirii zădarnice pe strade, prin cafenele. Să adaug că se făcea greșeala de a nu pregăti, prin represintații sau concerte, fondul pentru călătorie și întreținere, că se recurgea la biletele gratuite ale Ministerelor și la bunăvoința găzduitoare a primăriilor și a particularilor.

Un timp, congresele studențești, care nu se mai bucurau de simpatii, dispăruseră din cercul atenției publice. Astăzi a venit vremea ca ele să se ivească din nou, afirmînd din partea lor idealul cel nou și pregătind pentru aducerea lui întru îndeplinire.

Nu putem crede în adevărul zvonului purtat de curînd prin gazete că în mijlocul cursurilor, la începutul lui Maiu, cînd examenele bat la ușă, se va înjgheba la Iași, cu concursul d-lui Disescu și altor persoane naționaliste, un congres studențesc, la care s'ar pofti studenții basarabenii și bucovinenii, a căror venire trebuie altfel pregătită. Încă mai puțin am crede că organizatorii gîndesc a chema pe toți studenții fără deosebire de naționalitate.

Iată ce sfaturi se pot da în această privință tinerilor.

Anumite chestii mari chiamă astăzi luarea aminte a tuturor oamenilor luminați. Ele sînt: chestia românească din toate Ținuturile, chestia țerănească, chestia evreiască, chestia școlară.

Până în toamnă, cînd este datină a se ținea congresele, studenții pot culege asupra acestor chestii, fiecare în împrejurările speciale în care se află acasă la dînsul — studenții veniți din Ardeal, din

Bucovina, din Basarabia, pot ajuta la luminarea chestiei românești — o sumă de lămuriri folositoare și nouă. Aceste lămuriri să le redacteze, scurt și cuprinzător, înlănțuindu-le strins, așezându-le metodic, dar ferindu-se ca de foc de primejdia frasei.

S'ar alege de la fiecare Universitate un referent al cite unei chestii. El ar strînge la un loc aceste informații și ar pune în lumină contribuția pe care o aduc, arătînd apoi pe temeiul lor și păreri asupra chestiei. Firește că nu se încapă după aceasta decît o discuție care ar putea întregi rezultatele și în care dorința de a se scoate la iveală să nu joace nici-un rol. Asemenea referate s'ar tipări, și ele ar aduce un folos adevărat. Astfel și-ar aduce aminte lumea cu plăcere de adunarea harnică a tinerimii noastre din Universități.

Prin orașele de provincie studenții duc mișcare și viață, după nouăle curente și îndreptări. E rolul lor firesc. Ei îl pot îndeplini într'un fel care să li facă cea mai mare cinste. Să se organizeze în comitete pentru cultura românească, pentru luminarea politică a tuturor înșelaților și apăsătorilor. Să facă reprezentații de diletanți, să se înjghebe în coruri, să ție conferinți meseriașilor, țăranilor din împrejurimi, să lucreze la întemeierea acelor biblioteci populare în folosul cărora s'au ținut de curînd cetirile și conferințele noastre, și fiecare comitet să arate la sfîrșitul anului sau la congresul studentesc din toamnă care e opera pe care a îndeplinit-o.

Dacă vor face astfel, studenții acestor ani, cari nu se pot asemăna în nici-un chip cu înaintașii lor lipsiți de ideal și de disciplină, vor scrie în analele culturii românești o pagină glorioasă pentru Universitățile noastre.

N. IORGA.

CUGETĂRI

Unii pot trăi cu sine însuși fără nici-un prieten, alții se simt bine între prieteni fără sine însuși. Fericirea celor d'întăiu e singura trainică.

*

Din orice lucru să nu știu prea mult, căci vei fi stampilat ca pretențios; în orice faptă nu lucra prea mult, căci vei fi ponegriț de reclamagiu.

*

Cugetător înseamnă în vremile noastre un om a cărui meserie e de a cugeta pentru alții.

*

A te simți superior înseamnă a întinde mîna de ajutor celor ce se pot ridica pînă la tine.

X.

ÎN FERICIRE

...«Nu tîi?» Vorbia proptită de o cracă
Cu ochi trîști ca după o dojană.
Și el înduioșul se-apropiă
Zimbînd: «Te-ai supărat?». Atunci luciră
Frumoșii ochi de blînde tiorele;
Privirea lor intră uclinc în suflet
Și aruncă o undă de lumină. —

Mergeau încet... Intrară 'utr'o poiană
Și soarele îi sărută pe frunte.
Apoi se-oprîră 'n umbra unui paltin
De unde se zăria departe 'n lanurî.
Și Dumnezeu lăsase în zîna-aceia
Un cer de un albastru-așa de dulce
Că aștepta să se despice holta
Să curgă într'un șerpuit șirag
Toși ingerii cu âripi de zăpadă
S'arunce lumii un potop de flori.
Veni un cînt molatec de pe cîmpuri
Și-î înneacă în calda lui aromă;
Se legănară umbrele pe pajîști
Și ramurî, mîngîindu-se, foșniră,
Un mac potirul purpurii își frinse
Vărsîndu-și toate foile în iarbă.
Depart, stîns de tot, o ciocirlie
În undele albastrului pierdută
Își tremura cîntarea luminoasă.
Cu ploaia soarelui cîntă și cîntul
Și aducea din ceruri fericire...
Și lanurile ascultau orbite
De soarele vii...

Iar el simți pe umăr
Cum se înclin'obrazul ei aprins,
Simți cum drağa-l mîngîie pe frunte,
Zicînd cu glasul șoptitor acestea:

«Prietene, ceți norișoru-acela
Atît de alb ca un mîmunchiî de crînî:
Acolo-aș vrea să fiu — plutînd pe el...
Eu nu știu ce-î în cîntecul acesta...
Mi se prefîră 'n suflet cu încetul
O duioșie de mî 'nneacă plînsul,
Mă doare sufletul de-atîta dor...»
El îi zîmbi încet, și 'ncercă
Să afle vorbe 'n care să-și reverse
Simțirea lui adîncă și curată.
În ochii luminoși îi tremura
Divina nebunie a iubirî.
Și ar fi vrut să strige tuturor
Mărețul adăcăr ce 'nfelesese,
C'o zi de fericire cumpăneste
Întreaga noastră viață de 'ntunerec, —
Iar cîntul ciocirliei se 'mpletia
Cu vorbele lor grele de iubire,
Ca o urzeală de-aur printre care
Ei își țeseau necinocate visurî...

Ea, dîndu-și părul de pe tîmple 'n sus,
Se ridică și îi întinse mina.
Nu mai vorbiau, căci ar fi plîns de drag.
Mergeau ca 'n vis pe florile poienî,
Treceau neștiutorî supt bolfi de frunze
Pe lingă lacurî reci lucind în umbră. —
Și codrul des se legăna în doine,
Fîntînile cîntau duios în aer,
Iar ei atît de fericiți erau,
Că se mira nespun pădurea 'ntreagă
Cum inimile nu se schimbă 'n fluturî
Să zboare fîlfînd în ceru-albastru...

G. VILSAN

UN ROMAN DE ION GHICA.

D-ra Eugenia Carcalechi a susținut în *Arhiva* din Iași (XXII, No. 1), că Ion Ghica a scris un roman, pe care-l crede publicat în *Independența* de la 1861, unde se află câteva fragmente, restul fiind pierdut.

Romanul are titlul *Don Juanii din București*. Ion Ghica cunoștea viața lor și, sprijinindu-ne numai pe corespondența lui cu Gr. Alexandrescu, fără a mai căuta și alte dovezi, putem zice chiar că se 'nsoția și el câte-odată bucuros cu ei. Cunoscându-i bine, era să avem un roman după natură, realist, dacă-l termina ori publică întreg.

Și eu cred că romanul din *Independența* este de Ion Ghica. Găsesc mai întâiu și aici, ca și în celelalte lucrări ale lui, modul caracteristic de-a cita autori anticî, cari nu-s cetiți de ori-cine, alătura cu cei mai moderni, Aristotele și Persiu alătura cu Byron, Thackeray, Dickens și Balzac. Mai găsesc descripțiunea aprinsă, byroniană, care era idealul celor doi amici literari: «Să vezi», îi scrie odată Gr. Alexandrescu, «să-mi dai despre cutare doamnă o descriere bironienă». Ghica a dat astfel de descrieri și în *Don Juanii* săi. În sfîrșit, fondul de idei sociologice și modul de-a le spune este caracteristic, și în acel timp și mai tîrziu, numai pentru Ghica. Romanul este al lui.

Romanul fusese *plănuit* de mult, încă d'innainte de 1848. Aceasta reiese clar din două scrisori ale lui Alexandrescu către Ghica.

În 18 Iulie 1850, Alexandrescu îi spune: «Dat-ai oare în urma aceluî manuscris care ți se părea că l-ai lăsat la mine? Mi-ar părea rău de se va fi pierdut, căci de va fi acela pe care îl cetiam împreună, el era un cadru destul de întins și interesant încît să figureze după cuviință într'însul *toți prietenii noștri*».

În 12 Octombrie 1849, Gr. Alexandrescu scrisese: «Ce îmi vorbești, mă rog, de *schîța de roman* ce ai lăsat la mine? În credință, te amăgești sau că eu am uitat cu totul trecutul pe lîngă present, care nu e nici de cum romantic. Dar adevărul e că nu se află la mine nici o foită măcar de asemenea comedii. Mîngie-te însă cu încredințarea că *rom scrie împreună* o istorie adevărată, cînd ne vom întilni».

Cînd V. Alecsandri făgăduia — cum arată d-ra E. Carcalechi — în 12 Maiu 1849, că va trimete lui Al. Hurmuzaki, pentru «Bucovina» romanul, care era așteptat să sosească dela București, romanul era *numai* «o schîța de roman»; el era pierdut, de oarece nimeni nu-l găsia; iar poetul dela București propunea o amînare pentru un timp cînd și el va putea contribui cu ceva la scrierea lui Ghica.

Romanul începe să apară la 1861: Ghica își va fi regăsit schița ? Va fi scris pe măsura în care se publica, în care cas, închizându-se ziarul, era firesc să rămâie-și romanul fragment? Cine să mai răspundă acum la astfel de întrebări? Un singur lucru se poate afirma cu siguranță: Schița, devenind abia acum roman, ea trebuie privită drept caracteristică, nu numai pentru anii când a fost concepută, ci și — *saă chiar mai ales* — pentru anii când apărea, deci pentru 1861. Dacă istoria literaturii nu se va ocupa cu cele câteva fragmente, istoria moravurilor române va pune oarecare temeiu pe ele. De aceea am socotit de folos să adaug lămuririle de mai sus la articolul d-rei E. Carcalechi.

G. BOGDAN DUICA.

VISUL COSÎNZENEI

*A fost un vis de primăvară —
Și 'n visu-acela luminos
Dormi 'ntr'o noapte, în cămară,
Cu mine-alături Făt-Frumos.*

*Maă vină, Crană misterios,
Și 'n astă sară;
Prin geamul care-l las deschis,
Cobori în vis!...*

*Bogat dă mărul nostru 'n floare
Cînd e să vii într'adevăr;
Da 'n zori de ziuă floarea moare
Și zbori cu florile de măr.*

*Ci vină iur, de-mi prinde 'n păr
O sărutare —
Și lângă mine dacă ești
Să mă trezești;*

*Iur, dacă vezi că n'am putere
Lu focul tău de 'mpotrivit,
Că risul de copil îmi piere
Și-s palidă de nedormit,*

*Tu mergi la mama liniștit,
Mergi de mă cere,
Și, de m'a da, de nu m'a da,
Tot mi-i lua.*

*De-o sta'n potrivă, nu-i nimica...
Știi mărul care ți-l cîntam
Pe lângă zid cum își ridică
Pân' la fereastra mea un ram;*

*Tu urcă-te și-mi bate 'n geam.
Nu-ți fie frică:
Eu am să ies și-apoi mă du
Unde-i vrea tu!*

A. STAVRI.

UN SUFLET UMILIT

(Urmare.)

Cercă moșneagul să se împotrivescă, dar hojmalăul se răsti la el, gata să-l lovească.

Era în amurg tîrziu, și cerul se intuneca din ce în ce.

În grădină, cu săcurea 'n mîină, moșul lovia din greū.

Într'o vreme, sleit de oboseală, se opri, ștergîndu-și sudoarea de pe frunte. Privi crengile căzute, murmurînd:

«Cum i-am sădit cu mîinile mele, și acum, cînd aū ajuns mîndrețe de copaci, să mă puie să-î tai! Ce om fără de lege! L-a învățat muiercana! Acuma vor să mă lase pe drumuri, să vind casa! Mai bine să mor de cît să fac una ca asta!»

Luînd săcurea, scui-pă în palme, și'ncepu să lovească iar....

A doua zi de dimineață, ca în totdeauna, porni la muncă. Cînd ajunse în dreptul docului, dădu să ocolească strada, dar în clipa aceea simți supt căruță o pîrîitură. Sări spăriat, și, cînd se uită bine, văzu că a plesnit osia de d'innainte.

«Of, Doamne, asta-mi mai trebuia!», gemu el și, punîndu-și mîinile în cap, începu să se învirtească și să scuipe.

După multă trudă, găsi un par, legă osia și haide hai... porni la rotar. Ziua era ceva mai liniștită. Portul vuia de muncă. Prin zarva veselă numai el trecea mîhnit, ducîndu-și calul de căpăstru.

Ajunse la rotar, se tocmi, mai vorbi ceva, apoi porni spre casă, și tot drumul se gîndi de unde ar putea scoate bani pentru dresul căruții, căci, de cei strînși pentru panahidă, nu s'ar fi atins nici mort.

Cînd ajunse în fața porții, se opri, și par'că nu-î venia să intre de frica hojmalăului. În sfîrșit, se hotărî; legă calul de stîlp, și se lăsă jos supt șopron.

Nu trecu mult, și ușa cocioabei se deschise. Tudurache, roș la față, cu părul vilvoiū, ieși în prag.

— Vino'n casă, mă!...

Bătrînul se ridică în picioare, șovăind.

— Haide mai răpede!

De voie, de nevoie, deschise ușa. Abia intră înlăuntru, și Lina îl și luă în primire:

— Ce moșule, nu *catadivești* să vii în casă?

— Ba nu, cucoană, să iertați, dar sînt amărit!

— Ce amărit, mă? strigă frate-său, împleticindu-se.

— Da, frate, mi s'a rupt osia astăzi.

— Osia... asta-î fleac; mai iea un păhar cu vin, vorbi el, apropiindu-se de masa udă.

După ce-î dete păharul, îi aduse și-o farfurie cu ramășiți de icre. Moșneagul luă păharul, dar nu-î venia să-l bea.

— Bea, mă, ce faci mofturi, că acuma te scald cu el!

— Bea, moșule, și minîncă, să nu zici că sintem oameni răi!, vorbi Lina, stricînd niște alune.

Se sculă apoi, și, luînd de pe masă o țigară, o puse după ureche. Își duse mina în cap, potrivindu-și funda roșie așezată în părul rar, se întoarse spre bărbatu-său și cu veselie îi vorbi:

— S'avem și-o caterincă, dragă Tudorache, ce bine-ar fi!

Tudorache umplu păharul, și o luă de gît.

— S'avem o caterincă... hm... da', să fie și o *harmonică*!

Se ridică în picioare, închizînd ochii pe jumătate, s'apropiè de moșneag, se întoarse cumpănindu-se, și-o bătu pe dumneaei pe spate.

— Am o dorință, sufletule!

— Ce, Tudorache?

— Cîntă-mi *Marinarul*.

— A! *Marinarul*! oftă dînsa lung, și începu să tușească, să închidă din ochi, mestecînd rămășița din gură. Deschise apoi gura, și prinse a cînta cu o voce tremurată, răgușită:

Foaie verde trei flori,
Adio maică, frați, surori!

Tudorache asculta, dădea capul pe spate, dădea din minî, pe urmă începu să ție hangul cu un glas gros, ca un răget.

Cîntecul umplea odăița și Lina se strîmba, închizînd ochii, căscînd gura, înnălțînd gîtul. Cînd isprăvi, Tudorache o apucă de gît:

— Așa ceva... știu că-mi place!

— Am fost răgușită, Tudorică dragă! răspunse ea.

Tudorache umplu păharele și, apropiindu-se de moșneag, vorbi:

— Mă, știu tu ce înseamnă cîntecul ăsta? Mă, eu cînd l-aud așa, cum îl cîntă dumneaei, îmi vine să plîng! *Marinarul săracu*!

Se răpezi înnainte, cumpănindu-se și, bătîndu-se cu mină în piept, strigă din nou: «Și eu am fost marinar! Cinci ani am făcut meliția, n'am fost stiglețar! Am slujit și pentru tine în oaste, tu și stat acasă».

Moșneagul, din colț, se uita cu frică, dădea din cap, îngînînd:

«Așa-î frate!»

Se uită la sticlele goale de pe masă, și oftă într'însul.

În sufletul lui gema durerea. În ochii lui se vedea sila de a sta între oamenii aceștia cari-și bătuse joc de Dumnezeu, de el și de mormîntul măsii...

Se sculă în picioare, voi să puie mina pe clampă, dar se opri.

Prin geamurile mici venia o lumină galbuie și săracă. Ațe de fum vi-neții se ridicau în valuri, și, cum dădeau de lumină, se topiau într'o pulbere aurie.

Cei doi, după ce-și răsuciră câte-o țigară, începură să vorbească.

— Să-mi cumperi o păreche de mănuși *jacman scorțaliu*, șopti Lina.

— Și două! răspunse Tudorache.

Foarte fericită, dumneaei îl luă de gît, și-l sărută. Se uită apoi la sticlă, o scutură... și de-odată un suspin de durere răsună în odaie.

— Ah! Tudorache: s'a isprăvit vinul.

— Cum se poate?

— Da, Tudorache.

El puse mîna pe sticlă, clătînd-o :

— Nu mai avem nimic din parale?

— De unde? dacă au fost numai zece franci...

Moșneagul, la auzul vorbelor, căscă gura, holbă ochii: «Zece franci? se gîndi el... De unde să aibă ei parale, cînd pînă acum au luat pe datorie?».

Un fior îi trecu prin suflet... De atîta vreme, nu umblase la banii lui. Puse mîna pe clampă, și voi să deschidă ușa :

— Ce, mă, ce te grăbești? strigă frate-său.

— Am ceva treabă!

— Ai ceva treabă... hm... da... treabă!...

Moșul deschise ușa... Cum se văzu în tindă, s'apropiă de vatră. Dete cărămida la o parte, și'ncepu să scormonească cu mînile în gropița care și-o făcuse. Luă țărîna între degete, pe urmă dintr'odată rămase nemișcat și'ncepu să tremure.

I se păru că se înșală, orî n'a văzut bine. Scormoni iar pămîntul; de data asta văzu că nu se înșală.

«Bani, oare unde-s bani!», gemu el. Se ridică și deschise cu grabă ușa de la odaie. «Bani cari i-am avut pentru pomenile mămuicăi, unde sint?».

Cei doi, în veselie lor, nici nu-l auziră pe moșneag. Apoi Tudurache se întoarse scurt :

— Ce vrei, mă?

— Bani cari i-am strîns! — șopti răgușit bătrînul.

— Cari bani? eă nu știu nimic!

— Ce bani, moșule? Ce ne faci pungași? țipă Lina.

— Dați-mi-i, îi păcat de Dumnezeu! Îndurați-vă de sufletul meu!

Lina vorbi către bărbatu-său :

— Ia vezi, dragă, moșneagul ista a nebunit, ne face pungași!

— Ce-ai spus, mă? ne faci pungași?

— Frate Tudurache, gemu moșul, Dumnezeu știe cît am muncit să-i strîng... Îs pentru sufletul moartei!

— Auzi, dragă, *ne acuză* pe față, și tu nu spuî nimica?

— Cum, mă, îndrăznești să ne acuzi pe mine și pe soția mea? — strigă Tudurache, prăvălindu-se spre el.

— Cine mi i-a luat de acolo?

— Cum? susții, măi păcătoșule?

Îl apucă scurt de gît, și-î trase o palmă: «Acuma teucid! în mîinile mele stă viața ta!», gemu el scrișnind.

— Valeu! frate, mă ucizi?! Ce ți-am făcut!, se văita bătrînul cu mîina la obraz.

Tudurache, cu părul sburlit, cu ochii în sînge, își încleștă mîinile:

— Cînd te-oiu măi auzi cu astfel de vorbe, te fac una cu pămîntul.

Și, deschizînd ușa, îl răpezi afară pe scări.

Moșul căzu grămadă. Apoi, cînd se închise ușa, se sculă cu greutate, clătînîndu-se intră supt șopron, și acolo se lăsă pe niște paie...

«Of!.. Dumnezeule, mămucă! ce rele zile am ajuns!.. Mai bine mă luați cu tine!.. Tilharul... m'a prădat, mi-a luat banii cari-î strînsesem pentru pomeni!.. Are el suflet... are el biserică... După ce-î țin în casă și li dau mîncare ca la orbi!» gemu moșul, și lacrămile curgeau din ochii lui slăbiți.

Noaptea creștea, umedă și rece. Vîntul care bătea aspru, intona melodii ciudate: părea că duce departe oftările unui suflet chinuit.

Din sara aceia, moșul se simția foarte rău. Glasul i se schimbese, și ochii îi erau trași în fundul capului, par'că atunci ieșise dintr'un spital. Se împrumutase și scosese căruța, dar de geaba, c'acuma și dacă se ducea în port, sta mai mult tolănit în căruță la vr'un dos. Oamenii se mirău ce are moșul. Cîțiva îl întrebă, și moșul, ridicînd ochii în sus răspușe: «Ce am eu, să nu dea Dumnezeu nici dușmanilor!»

În tindă nu măi intrase. Două nopți dormise în căruță, și din pricina frigului răcise așa de tare, că abia își măi simția trupul. Într'una din zile, după ce se văitase tot drumul, veni acasă măi de vreme. Era așa de bolnav, că nici nu putea să se scoale din căruță, să deshame calul. Ziua era posomorită, și un vînt rece bătea din spre Dunăre, de te pătrundea la oase.

În ogradă era pustiū. Moșul trase singur supt șopron și, rămas acolo, începu să se vaiete. Trecu multă vreme, și sara s'apropia să cadă.

De odată se arătară Tudurache cu nevasta lui. Erau tare înfuriați, căci amîndoi dădeau din mîini și bombăniau. Făcură cîțiva pași, și se opriră lîngă căruță:

— Bine, măi ghiujule, ce te-ai apucat să spui?— Moșul abia putu să ridice capul.

— N'auzi ce te întreb eu? răcni el a doua oară, clocotind de mînie.

— Of! lasă-mă, frate!

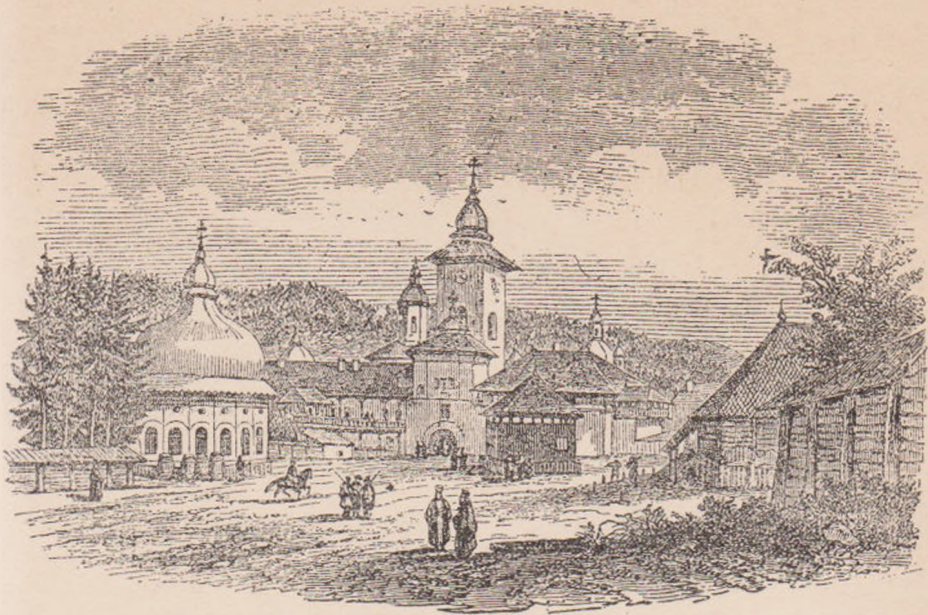
Lina făcu cîțiva pași și, oprindu-se în ușă, începu să țipe:

— E nevoie să stai la vorbă cu el, îndărătnicul?

Tudurache dădu furios cu piciorul în căruță, și vorbi din nou:

— Răspunde: de ce te-ai dus la Leiba și-ai spus că nu vinzi casa?

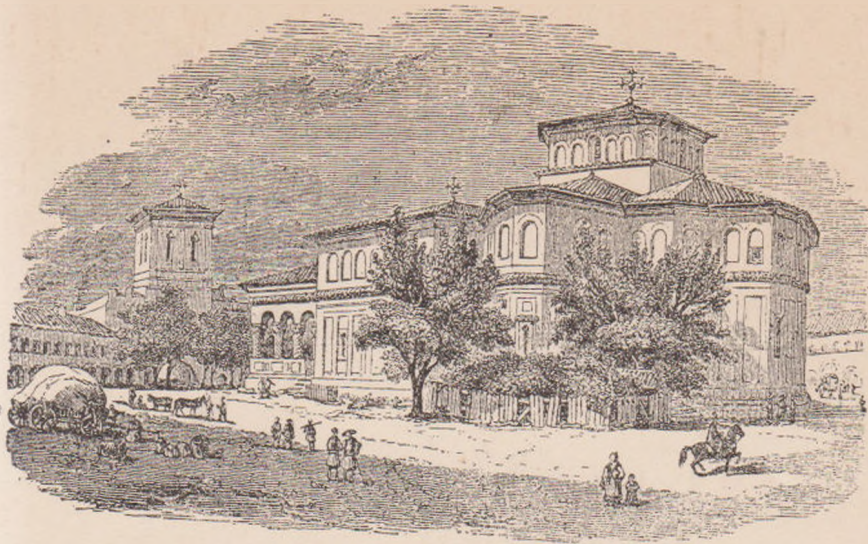
— N'am spus nimic...

MĂNĂSTIREA NEAMȚULUI (după Bouquet).

PORTUL BRĂILEI (după Buoquet).

BISERICA SF. GHEORGHE NOŪ DIN BUCUREȘTI (după Bouquet).

BĂIEȚI CU STEAUA, ÎN BUCUREȘTI (după Doussault).

— Atunci să mergi cu mine la jidan, ca să regulăm...
 — Nu pot, frate, nu vînd casa!
 — Cum? ce-ai spus, răcni Tudorache, și, ca un zmintit, se răpezi la el, cu pumnii strînși. Loviturile începură a curge fără milă pe ochi, pe față, în cap...

— Iartă-mă, frate, gemu moșul, ridicîndu-se și dînd să se apere.
 — Să te iert!... dar casa n'o vinzi?...
 — Văleu!... gemu bătrînul. Apoi se făcu grămadă, punîndu-și minile în cap.

Cîteva clipe, nu se auziră decît răcnituri surde.

— Da ce mă, credeaî că te joci cu mine?

Moșul, zdrobit de lovituri, rămase nemișcat pe podeaua căruții.

Singele începu să 'i se scurgă din nas și din gură, împrăștiindu-se pe față, pe haine.

Într'un tîrziu, se mai dezmetici; deschise ochii, cercă să se ridice, dar căzu din nou. — Oftă greu, străbătînd cu un fior liniștea. — Noaptea creștea umedă, iar din mahala veniau cînd și cînd sfărmături de cîntece și chiote.

Balan întindea gîtul, bătea din picioare și scotea nechezări slabe.

Moșneagul gemea mereu, iar, cînd cocoșii cîntară miezul nopții, zbu-ciumul durerii încetă. O arșiță grea îi cuprinse sufletul. Voi să se miște, voi să spuie ceva, dar cuvintele înghețară pe buze; pleopele căzură grele, și rămase țapăn.

Vîntul sufla rece, și prin ramurile despoiate părea că suspină o melodie dureroasă, un prohod, pentru acela care nu mai suferia.

NECULAI DUNĂREANU.

DIMINEAȚA

Rumenit-au zorile
 Și-și presoară florile;
 Prin ferestre lunecînd,
 Vin la draga mea pe rînd,
 S'o 'ncunună parcă vor
 Cu podoaba mîndr'a lor.

Blînd pe ochi o sărutară,
 Că-s frumoși din cale-afară;
 Îi sărută gura iar,
 Că-i bujor destul de rar;
 Ușurel apoi pătrund
 Și la sînul ei s'ascund,
 Că e dulce plin de foc

Și mai plin e de noroc,
 De noroc, de nenoroc!

S'ai ascuns în sîn ori nu?
 Dară, mări, uite-acu,
 Pe-albul obrăjorilor
 Rumenirea zorilor
 Răsărit-a fără veste!
 Ea le știe toate-aceste;
 De săruturi încă știe,
 Că 'ntînzîndu-mi gura mie,
 Surizînd îmi spune'n șagă
 Că va face viața 'ntreagă,
 Ce-o 'nvățară zorile,
 Presurîndu-și florile.

E. CIUCHI.

ALIMAN VOINICUL

— POVESTE —
(U r m a r e) ¹.

— Ursule, păgînule, eu oiŭ urma chemării tale, numai un cuvînt ascultă-mă : pe mine cînd m'a făcut maica mea, i-a părut tare bine, dar cînd a fost să mă legene, m'a blestemat ca să nu închid ochii pînă nu voiŭ zice o cîntare de patru ori. Lasă-mă să îndeplinesc blestemul, că-î blestem greu de la părinți, pe urmă m'oiŭ pogori, și veŭ face cu mine ce-ți va pofti coasta !

Ursul se prinse, că doar, uitîndu-se mai mult la dînsul, îi venia poftă mai strașnic să-l ronțăie.

Iar Aliman Voinicul își umplu pieptul de suflet și chiui odată cit îl ținu gura :

«Uu !.. N'Aude, N'a Vede,
N'a Greul Pămîntului,
Ușurelul Vîntului;
Haideți, puișori de lei,
Grăbiți-vă, dragii miei,
Că stăpînul vostru pierе
Fără nici-o mingiere!»

Cinii stăteau tustrei de vorbă în pivniță, unde-î închisese stăpînul lor, și, cum chefuiău ei acolo fără grijă și ciocniau păharele hiritisindu-se, — c'ășa fel de cîni erau aceia, că vorbeiau ca și oamenii, — numai ce sări de-odată ca ars Ușurelul Pămîntului, și zise către ceilalți :

«Frățiorii miei iubiți,
La ce naiba vă gîndiți ?
N'auziți că'n codrul verde
Cel stăpîn iubit se pierde;
Iar de jalea lui cea multă
Codrul stă și mi-l ascultă,
Cum își cîntă de duios
Moartea ce-l așteaptă jos!»

— Ba mai bine ți-ai lega floanca cea de gură, urechi de cîrpă, făcu Aude, și-i șterse o palmă de văzu stele verzî. Cum, tu auzi și noi nu auzim, amar-nicule ? Ia vezi să nu dai cîntea pe rușine, că mi-î să nu-ți meargă colbul acuș ! Și bietul iepure nici nu crîcni.

Cînd strigă a doua oară, sări Aude și li spuse ce auzise.

Cit se alese și el c'o labă de la Vede, de-î scăpără înaintea ochilor :

— Caută-ți mai bine de surzenia ta, măcar că te chiamă Aude, și nu ni strica petrecerea, că, nu de altă, da' ți-oiŭ muia cele ciolane, și te-oiŭ stilci

¹ V. n-rele 48, 50, 52, anul IV, și anul V, n-rele 2, 4, 7, 8 și 9.

ca pe tine, de-î rămînea un schilod pe fața pămîntului! Tăcu și Vede, că nu se putea pune împotrivă, c'un frate mai mare.

Aliman Voinicul chiui a treia oară, de vîjii vîntul, frunza șuieră ascuțit, iar codrul răsună lung a pustiul de glasul Voinicului. Iar, cum sfîrși de strigat, sări Vede din loc și grăi către Greul Pămîntului :

«Frate, frate, dragul mieî,
Cum te rabdă Dumnezeu?
N'auzi tu că'n codrul verde
Cel stăpîn iubit se pierde;
Iar de jalea lui cea multă
Codrul stă și mi-l ascultă,
Cum își cîntă de duios
Moartea ce-l așteaptă jos!»

Și unde nu se trezi Vede c'o plăcintă la ureche de la Greul Pămîntului, că nu mai zise nici cîrc.

Se uita Aliman Voinicul, făcuse apărătoare din podul mîinii, doar a zări ceva; — dar de unde să zărești dacă nu vine nimeni?

— Aide, ginere, ce mai aștepți? colaci calzi, ori să te hrănesc cu răbdări prăjite, ca să-ți sfîrșești cîntecul? Crezi c'am să mă ploconesc mult înaintea ta? făcu Zmăul, cam în doi perî.

Bietul Aliman dădu ursului o ciubotă s'o roadă, doar l-a mai răbda, pe urmă își chemă a patra oară cîniî lui cei iubiți:

«Uu! N'a Vede, N'Aude,
N'a Greul Pămîntului,
Ușurelul Vîntului,
Haideti, pușori de lei,
Grăbiți-vă, dragii mieî,
Că stăpînul vostru pier
Fără nici-o mîngiere!»

Aceasta era pentru cea din urmă dată, iar codrul, ca un frate bun ce-î era, și văile clocotiră ca nici-odată, că frunza tremura, de parcă o bătea vîntul și iarba se pleca spre pămînt; iar vuietul tremurător răzbătea în depărtări nemărgenite ca un glas de tunet, — că-l auzi și Greul Pămîntului. Iar, dacă-l auzi, de ciudă răcni mîniat către Ușurelul Vîntului:

— Ei și dacă ai auzit tu mai întăiu, măi piperniciture, să te vedem ce procopseală ai să faci. Fă'n spre ușă, de-o deschide!

Se răpezi iepurele în ușă, de, cu toată vîrtutea lui, și sări înapoi ca o minge, că de unde să poată clinti măcar ușa din loc, necum s'o deschidă!

— Ce folos te-a bătut c'ai auzit tu mai întăiu, dacă ești un bicisnic și-o obidă! — Se mai încercă și vulpea dar tot în sec.

— Ia încearcă-ți și tu puterile, măi lupule, că ție poate ți-a merge mai în plin; te-î fi sculat din pat cu piciorul drept azi dimineată, ori poate îi avea noroc, unde ești așa flocos!

Lupul abia o urni, că acolo era greutate, nu șagă.

— Tot eu de dirvală, că de așa frați ca voi mai că m'aș lipsi; la mincare înaintași și la treabă codași!

Și unde își făcu vînt Greul Pămîntului, măi tătucă, și unde nu trăsni în cea ușă de-o făcu drojdii, că nu se alese nici-o scîndură din ea, iar bolovanul se ducea de-a dura, de credeai că-l mîină dracii.

— Ia de-acum, măi fraților, să ne așternem la drum, că n'avem vreme de pierdut. Tu, Ușurelul Vîntului, ca gîndul, voi, Aude și cu Vede, ca vîntul, iar eu oiu veni o lecuță mai încet, că mi-e teamă să nu să năruie pămîntul supt mine.

Da' n'a fi trecut vreme cît ai sorbi o lingură de apă și cîinii sosiră unul cîte unul la stăpînul lor cel primejdut.

Ursul tocmai atunci scutura ciubota în gură; cînd îi văzu, înlemni, și de frică se făcu o ciotcă uscată și tare la rădăcina stejarului.

Aliman Voinicul porunci cățalușilor lui:

— Hai, dragii tatei, și-mi bucățiți ciotca asta; numai inima s'o cruțați, drăguților, căci vreau s'o dăruiesc nevastei mele, să nu zică c'am umblat în rele și mi-am părăsit soțioara!

Cîinii o făcură harcea-parcea, cît te-ai șterge la ochi, că nici nu mai știaî pe unde au sărit așchiile dintr'însa, iar inima o lăsară întregă după poruncă.

Aliman Voinicul luă inima, o învâli într'o cîrpă, încălecă pe cal și porni încetișor spre casă, cîntînd ca'n vremea copilăriei sale un cîntec de dor. Și-l ascultau cu drag codrii, și frunza țiuia, — ci prin frunze se purta sunetul și s'amesteca cu freamătul foilor, că făceau împreună un cîntec, mult mai minunat și mai dumnezeiesc; iar calul supt dînsul nu știa cum să meargă mai lin și mai domol, să nu-l sdruncine.

Nevasta lui auzi de departe viersul și pricepu ea că nu-i a bine, dar ce putea să mai facă? Și 'n gaură de șarpe să fi intrat, că el tot o găsia.

Cum ajunse acasă, îi zise:

— Alei, cățea de muiere, cum ai vrut tu să-mi răpuî zilele? Că eu ți-am fost bărbat cu credință și de aceia nu ți-a ajutat Dumnezeu!

El puse inima într'o frigare, de-o prăji bine pe jăratec, iar apoi, cum era fierbinte ca și focul, o pocni peste ochi, de-î sări luminile cît colo și rămase oarbă. Dar nu-î făcu numaî atîta! Ci o spinzură de limbă c'un cîrlig și pe urmă cu cîrligul de grindă. Apoi îi puse la amîndoî ochii cîte-o baie și zise:

— Eă mă duc în lume, c'aici e loc făr' de noroc pentru mine, iar pe tine te las să-ți plîngi păcatele. Și dacă la anul, cînd mă voiî înturna, va fi plină de lacrimi baia de la ochiul drept, atunci te iert, că tu pe mine m'ai jălit, iar, de va fi plină cea de la ochiul stîng, ți-a fost mai milă de taică-tău, și atunci te mai las așa un an spre pedeapsă.

El își îndeplini zisa, și plecă, lăsînd-o, ca pe o nevrednică ce era, să-și ispășească păcatele prin amara osîndă. Dar încotro să se ducă?

De mult îl muncia dorul să călătorească în spre morile cele zmeiești, și într'acolo apucă, dar mai mult pe cărărușe și de-a dreptul, că spre locurile acelea nu era șleați bătut.

Dacă porni din ținuturile sale, merse el, merse, zi de vară pîn'n sară, iar unde era umbra mai răcoroasă și viața mai drăgăstoasă, acolo poposia, ca să-î fie și lui de o plăcere după cum i-o cerea inima și calul să pască la umbră iarba codrului cea grasă și frumoasă.

Hoinărind el așa cu calul și cîniî lui, ajunse într'un oraș mare și bogat, că acolo ședea împăratul cu sfetnicii lui și mai marii oștilor; era de, cum să vă spun, toată cîrma țerii pe lingă capul lor.

Dacă ajunse în oraș și trecu rohatca, trase la o căsuță din marginea tîrgului. Căsuța era sărăcăcioasă, cu prispa de lut și acoperemîntul de paie de secară. Gardul ere vraște și nu se vedea nimic la casa aceia, afară de cîțiva pușori, și un godăcel umbla de colo pină colo, guvițăind. Baba ședea în casă la gura cuptorului și cocea porumb în vatră, ca o babă săracă ce era.

Aliman Făt-Frumos se opri d'innaintea casei, iar din tindă îl întîmpină bătrîna, încinsă cu un briu de lînă, și se uită lung la dînsul.

Ci el n'o lăsă să-l ochească așa mult, c'o întrebă:

— Măicuță, mi-î primi la gazdă, că-s un drumeț ostenit (vezi el nu vrea să se arate cine-î și de unde-î) și n'am unde să trag, iar, dacă ți-oîu face vre-o cheltuială, apoi ți-oîu plăti cît mi-î cere. Până una alta, rogu-te, taie un cocoșel, de mi-l fă cu borș, și toarnă un pușor de mămăliguță, că viu din locuri tare depărtate, mătușică dragă!

Da' baba începu a i se căina și a i se jălui, clătînd din cap:

— Dragul mătușicăi voinic, toate le-oîu face cum le-oîu face, numai apă n'am văzut de-o lună de zile, că la noi în oraș este o singură fîntînă, și n'trînsa șade un proklet de balaur, de nu lasă pe nimeni să iea apă, până nu-î dăm lui în fiecare lună cîte-un om tain; că pe bietul mieu moșneag l-am plîns de mi s'au uscat și ochii, c'am rămas fără sprijin la bătrîneță.

Azi se împlinește luna și i-a venit rîndul împăratului să dea om de tain, și are numai o singură copilă, de i se rupe inima într'însul numai cînd se gîndește săracul. Dar ce poate să facă? A făgăduit că dă împărăția pe jumătate și pe fată de nevastă cui va scăpa-o de la moarte. Mai acuși, cînd s'a da soarele spre chindie, are să treacă cu alaiul, s'o ducă la fîntînă ca pe morți laca așa, flăcăul mamei, ne necăjim și ne chinuim, ca vai de noi; pe semne că pentru păcatele noastre ne-a dat Dumnezeu uitării, de-am ajuns la pierzare!

— Lasă, mătușică, că nu-î nimica; nu-ți face spaimă de geaba, că doar n'om împunge fuga de frica unui balaur. Ci mai bine iea cofele, du-te la fîntînă, și spune balaurului că te-a trimes Aliman Voinicul să ieși apă!

Baba se cam codia, că știa ea cum merg treburile, de nu-î pe poruncă, ci-i pe rugăminte, dar n'avu încotro cîrni, și se duse.

Cînd ajunse la fîntînă, numai ce auzi un glas gros și răgușit, de parcă vorbia într'un fund de poloboc:

— Fugi de-acolea, cotoroanță bătrînă, ce ți-ai urit zilele? Nu știi că nu mi-ai adus tainul? — Babei îi clănțaniau dinții în gură de frică, și se pierduse biata bătrînă, de credea c'are s'o apuce niscai vînturi rele, dar tot o slujii gura să grăiască smerită către balaur:

— Apoi n'am venit de capul mieu, ci m'a trimes Aliman Voinicul să-î dai apă!

— Dacă-î pentru dînsul, iea și pleacă de aici! răspuse balaurul, mai îmblinzit.

Baba își umplu cofele, dar n'apucă să facă douăzeci de pași, că tăbăriră oamenii pe dînsa și-î băură apa. Ea se întoarse înapoi și se rugă iar smerită către balaur; da' balaurul de colo se răsti la dînsa:

— Ce tot, mă întrebî, babă nebună! Nu ți-am spus odată? Dacă-î pentru Aliman Voinicul, iea cît îți poftește coasta și nu mă mai bate la cap!

Bătrîna își umplu cofele din nou, dar păți ca și întăia dată. Dacă văzu că nu o poate scoate la capăt, se duse acasă și povesti totul lui Aliman, că din pricina asta n'a putut aduce acasă un strop de apă măcar.

— Mătușică, iea un cățaluș de-al meu, că n'are să mai îndrăznească nimeni să-ți zică nici dă-te mai încolo!

Baba chemă cînele și o porni din nou spre fîntînă. Își umplu donițile și, cînd să plece, oamenii îi ațineau iarăși calea. Cînele însă, se rinji odată la dînsii, că se împrăstiară ca puii de potîrniche, — așa fiori ce-avea cînele.

Baba cără apă: pentru casă, pentru cal, pentru cîni și se grăbia să gătească cîna; iar voinicul nostru puse capul pe-o perină și zise către babă:

— Eū mă las o leacă pe pătîșorul ăsta, că-s frînt de oboseală, dar d-ta cînd îi vedea că trece alaiul cu fata împăratului, să mă scoli din somn, că vreaū să vād și eū cu ochii minunea asta, cum il lasă pe împărat inima să-și deie odorul lui unei spurcăciuni de balaur!

Cum să nu-l lase inima! Doar se pierdea un suflet, nu atîtea miî de miî cîte erau în cetate; și-apoi mai la urmă, ce tot indrug eū degeaba, așa i-a fost scris fetei, și pace bună.

Baba se luă cu treaba la bucătărie, iar, cînd așa pe la toacă, de trecu alaiul, uită să scoale pe Aliman Voinicul. După ce găti bucatele, pe la aprinsul luminărilor, îl trezi să poftească la masă, da' își aduse iute aminte c'a uitat să-l scoale cînd a trecut fata de împărat cu alaiul pe d'innaintea casei.

— Hai, dragul namei, că eū, cu mintea mea cea proastă, uitai să te scol cînd a trecut copila împăratului!

— Da mult îi de-atunci, mătușică? Poate c'a și fi mîncat-o spurcatul de balaur?

— Cam de multișor, da' nu cred s'o fi mîncat, că are și el tabiet. Ia încolo pe la miezul nopții dacă i-a răpune zilele; până atunci vai de inima ei, mititica!

Aliman Făt-Frumos, inimă de aur, porunci numai decît unui cîne să meargă la fîntînă și să străjuiască, ca nu cumva balaurul să cășuneze vre-un rău copilei, și să stea acolo neclintit până a sosi și el.

(Va urmă.)

VIRGIL CARAIVAN.

LA SECERE

*Acum, supt albastrul aceluiași cer,
Pe dealuri, pe câmpuri, cît ochiul străbate,
Copilele 'mnoată prin holde bogate
Și valuri de spice se pleacă supt fier.*

*Eū umblu prin grîul ce-mă trece de brîu
Și-mi primblu zădarnic pe lanuri privirea,
Ci chipul tău mîndru nu-l văd nicăirea,
Copilă frumoasă ca spicul de grîu!...*

*Staū locului, dragă, pierdut și privesc
Cum moare un nour în zarea albastră,
Cum moare ca dînsul și dragostea noastră,
Cum singur prin holde mereū rătăcesc.*

Căluți. 1905.

L. MĂRICAȘ.

DARIUS

*Pe culmi de munți albaștri s'aprinde luna plină
Și 'n galbena-i văpaie pădurile se 'nneacă,
Grădini se 'nchid în umbră și florile se pleacă
Supt aripi de vînt moale, și totul stă să treacă
Supt dulcea vraja tainei, în pacea nopții lină...*

*Dar iată 'n depărtare cetatea lung viuiește
Și 'mnoată 'n fum de facle și 'n strigăt de orgie:
Serbează Craiul Asiei nenfrînta-i vitejie,
Căci neamuri cît nisipul adus-a supt robie,
Și-a tresărit cetatea și 'n freamăt clocotește...*

*Iar pe 'nnegrite șesuri un glas în șoapte geme
Și vulturii sălbateci în șiruri lungi coboară:
Aci, pe cruci, zac prinșii ce se trudesc să moară,
Ei văd cum biruința trufia-și desfășoară
Și 'n larma de izbîndă ei pier rostind blesteme!...*

I. M. MARINESCU.

C R O N I C Ă

Alexandro A. C. Sturdza. *La terre et la race roumaines*. Ouvrage (de 723 pp. enrichi de 10 cartes et 186 figures. Paris. 1904.

Asupra acestei opere, «inspirată din dorința de a pune în minile străinului un volum de informații și cunoștințe precise și exacte (!) asupra a tot ce privește România...», s'a vorbit numai în trecut în câteva mici referate în revistele din țară și străinătate. Ele n'au fost tocmai elogioase pentru autor; și, când răsfoim acest volum, pricepem foarte bine pentru ce n'au fost elogioase, cu toate că autorul spera, între altele, că prin acest volum «se vor strânge încă și mai mult legăturile seculare de amicitie și recunoștință ce unesc România cu Franța».

Pentru o astfel de lucrare, mai ales când e așteptată de mulți și de mult. se cer însă cunoștinți, cunoștinți și iar cunoștinți (cunoștinți asupra țării, nu cunoștinți din lumea mare), se cer fapte și date precise, iar nu vorbe late.

Cine a urmărit pe d. Alex. Sturdza în conferințele d-sale istorice (preistoria Românilor, etc.) cunoaște metoda științifică și bagajul vast de cunoștințe de care dispune; același stil, aceeași metodă și aceeași redare falsă sau interpretare greșită a cunoștințelor altora domnește și în această voluminoasă operă. Și, astfel fiind, se înțelege că nici-un critic serios n'ar fi putut vorbi despre lucrarea de compilație a d-lui A. Sturdza «cu curtoasia» pe care d-sa o pretinde, și de aceia toți au lăsat-o în plata Domnului.

Dacă eu totuși am căutat să amintesc aci despre această lucrare complexă, am făcut-o, nu pentru a-i arăta lacunele și omisiunile, imperfecțiile și neexactitățile ori greșelile de interpretare și de înțelegere, ci pentru a-mi stabili oarecare drepturi de proprietate asupra unor lucrări *utilizate* de d. A. Sturdza. Și nu mă voi referi la idei, la text, pe care d. Sturdza le-a luat din cartea mea, sau a d-lui E. de Martonne, ori a altuia, și pentru care nimeni nu i-ar aduce nici-o vină, când ar fi redade cum trebuie, ci voi vorbi în special de hărți și figuri de fond geografic pe care d. Sturdza și le-a însușit fără a aminti de unde ori de la cine, sau pe care le-a atribuit pe nedrept altora decât autorului lor.

De altfel, chestiunea e de mică importanță acum, căci cine a avut ocasiunea să răsfoiască «România» de d. I. Popa-Burcă și subsemnatul (manual didactic premiat de Academia Română) a făcut deja cunoștință cu hărți ale României lucrate și date pentru prima oară într-o carte de geografie a României; și acele hărți și figuri erau așa de nouă și caracteristice, că nu pot fi confundate cu altele, iar, dacă sint reproduse, se recunosc imediat de unde și ale cui sint.

Cu toate astea, o elementară «curtoasie» impunea d-lui A. Sturdza să amintească în josul hărților ori figurilor împrumutate numele aceluia care le a alcătuit pentru prima oară. Ce-i drept, d. Sturdza face amintire în lista bibliografică și de «România și țările locuite de Români, de G. Murgoci și I. Popa-Burcă», dar indică ultima ediție (deși d-sa îmi spusese personal că

poseda deja la Paris prima ediție), pe care eu i-am înmînat-o în timpul publicației operei d-sale. Prima ediție a geografiei noastre are 8 hărți și o mulțime de figuri în text; în a doua ediție a manualului nostru am suprimat patru hărți, fapt care poate a îndemnat pe d. Sturdza să dea, nu numai pe acelea, dar și pe toate celelalte ca operă a d-sale. Din nefericire însă, ediția I-a a geografiei noastre se mai găsește pe la librării și se poate face oricînd confruntarea.

Ce-î drept, noi, dintr'o modestie lesne de înțeles, nu ni-am pus numele la titlul hărților, ci în colț, unde de obicei se pune numele desenatorului. Aceasta însă nu îndreptăția pe d. Sturdza să șteargă numele nostru și să puie pe al d-sale, ba încă și la titlul hărții. O simplă ochire asupra hărții politice «de Alex. Sturdza» arată proprietatea noastră: scara (absolut proprie), felul desemnului, pînă și chenarul și semnele sînt neschimbate; d. Sturdza a tradus doar unele numiri pe franțuzește, dar copiarea sa a reprodus chiar greșelile noastre, atît la numiri, cît și la conture ori direcții. La hărțile agricole și geologică, pe lîngă o împrumutare nepermisă mai adaogă două neadevăruri sfruntate, spunînd că sînt «după hărțile oficiale ale Ministeriului de Agricultură și Comerț (reproducere autorizată)». Desfid pe d. Sturdza de a-mi arăta o hartă oficială agricolă așa cum am dat-o noi în geografia noastră și a reprodus-o d-sa; și, mai departe, desfid iar pe d. Sturdza de a-mi indica o hartă oficială sau nu (afară de a noastră) care s'ar asemăna cît de puțin cu cea reprodusă de d-sa.

Tot așa cu diagrama de densitatea populației, cu sondajul de la Mărculești (Bărăgan), etc., ce și le însușește fără nici-o modificare și de asemenea fără nici-o indicare de unde le-a luat.

Pe noi nu ne costă cine știe ce dacă d. Sturdza și le-a însușit; am putea zice că chiar ne măgulește această *utilizare*: de unde nu e, nu poți *utiliza*; și apoi noi am alcătuit aceste lucrări tocmai pentru a fi utile, și ni pare bine că au fost *utilizate*. Dar pentru un așa autor și o așa carte se pretindea ca munca altora să fie respectată, și mai ales cînd d-ta, autor al unei opere de compilație și *utilizație*; pretinzi o critică «cu curtoasie», îți cer, eu, cel care am lucrat, să ai măcar cît de puțină omenie.

G. MURGOCI.

*

În București s'a stîns în floarea tinereții sculptorul bănățean Al. Liuba, care dovedise prin mai multe lucrări o mare gingășie și un fin spirit modern. Bietul băiat trăia în împrejurări grele. Concurase și el pentru monumentul ce este să se ridice lui Mihaï Viteazul la Călugăreni, și nu izbutise. Recunoașterea deplină din partea atitor oameni de merit putea să-l mîngîie de asemenea înfrîngerii. Nu e Român care să nu simtă durere la vestea nenorocirii care curmă viața unui om chemat la un rol artistic de frunte.

*

În broșura *Episcopia Strehău și tradiția Scaunului bănesc de acolo*, d. Al. Lăpedatu dă o îndoită reconstruire istorică deplină, cu toată informația ce

se poate da, într'o formă literară limpede și plăcută. Ar face o faptă bună față de știința românească acela care ar da autorului o situație care să-i îngăduie acea lucrare istorică pentru care e așa de bine pregătit, precum o dovedește la orice prilej.

*

N-rele 62 și 63 ale *Tribunei* din Arad dau în traducere părți din tesa de doctorat la Universitatea din Pesta pe care d. Dionisie Stoica a consacrat-o lui A. Vlahuță. Din aceste rînduri de cuminte apreciere se desface ceva de din seninătatea definitivă a judecării urmașilor. În foiletonul n-lui 63, note de drum din părțile Sătmăruului. D. Ilie Minea înseamnă unele încercări de a se scrie românește în veacul al XVIII-lea cu litere latine.

*

Unul din n-rele din urmă ale *Rășăbului* începe cu o poezie care destăinuiește un nou talent.

*

Ce pot eu spune de *Documentele slavo-române* pe care mi le trimete studentul Stoica Nicolaescu, funcționar la Arhivele Statului? Pot spune că e un I. Sirbu mai puțin curajos și care nu va lua premiul cel mare al Academiei, de și are aceleași legături cu tovărășia Tocilescu. Nu e o pagină care să nu ascundă prin reticențe, prin lăsarea la o parte a unora și scoaterea la iveală a altora, prin încălcarea celor mai vădite drepturi ale aceloră dintre profesorii săi cărora li datorește mai mult¹, o polemică ce nu cutează să iasă la lumina zilei. Altfel, multă îngrijire în editarea textelor slavone, multe știri interesante culese în documente inedite din Arhivele Statului și Biblioteca Academiei; mai puțin spirit critic; lipsă de talent și de bun simț. În total, încă o dovadă despre necesitatea unei strînse legături între caracter și orice fel de activitate literară sau științifică. La vîrsta d-sale, d. Nicolaescu are vreme să se hotărăscă, în urma acestor rînduri aspre, dar drepte, între a se îndîrji și a se îndrepta.

*

În piesa «În lumea de azi», pe care o tipărește d-na Zoe Verzea, se va găsi mult adevăr, idei foarte sănătoase și sentimente nobile. Sînt citeva tipuri sugestiv înfațisate. Clasele care-și strécoară viața cu o dulce inconștientă luxoașă sînt bine cunoscute autoarei, care le încondeiază elegant. Limba e bună.

N. IORGA.

BIBLIOGRAFII

Horia, Cloșca și Crișan ed. a II-a, de Maiorul Al. Orleanu. Focșani, 1905.
«În lumea de azi», comedie de moravuri, din viața românească de d-na Zoe Verzea. Se află de vînzare la librăriile *Socec, Alcalay, Librăria Națională* din București, sau la autoarea, București, Bulevardul Pache Protopopescu, 17. Prețul 3 lei.

¹ Toate inscripțiile le-a luat dintr'o lucrare a autorului acestei recenzii, lucrare pe care se ferește a o cita pentru a nu supăra pe patron.